V. Laška & I. H. Tuf, det. M. Řezáč. Jedná se o velmi vzácný evropský druh – blíže viz samostatný článek v tomto čísle.

Ke dni 12.12.2012 tak v České republice evidujeme **865** druhů pavouků.

Vlastimil Růžička

***Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) aneb pod zemí budou ještě věci!**

Kolegové z Olomouce, Ivan H. Tuf a Vráťa Laška, dělali výzkum bezobratlých na hloubkovém půdním profilu v bukovém lese na Skutečsku (obr. 1). Ke sběru materiálu použili trubkové pasti. V trubkách je (na rozmontovatelné ose ze závitových tyček) sloupec kelímků, které přesně přiléhají k vodorovným zářezům, takže výsledkem je dokonalé podchycení prostorové distribuce druhů na zkoumaném půdním profilu (obr. 2). Výsledky byly publikovány (Laška *et al*. 2011). Jedinou vadou na jejich kráse byli dva samečci jakéhosi mírně drobnookého druhu s vyhřezlými makadly, které byly prozatímně Gustavem Hormigou určeny jako *Maro* sp. Jenže všechny naše druhy tohoto rodu jsou menší a mají větší oči; ale lepší řešení jsme neměli. Provokativnost nálezu zvyšovalo opukové podloží. V opukách jsou rozsáhlé systémy puklin, které jsou bezobratlými jistě hojně osídleny (podobobný nález jediného exempláře drobnookého druhu *Porrhomma microcavense* byl u nás učiněn také na opukovém podloží). Na původním místě jsme chytali ještě dvě sezony, ale už bezvýsledně.

Až po sedmi letech, v říjnu 2012, došel Milan Řezáč na to, že to je *Oreonetides quadridentatus*! Velevzácný druh popsaný právě před čtyřiceti lety Jörgem Wunderlichem (Wunderlich 1972). Budiž nám omluvou, že i Wunderlich tápal. Podle samečka zařadil nový druh nejprve do rodu *Centromerus*, aby pro něj po pár letech vytvořil samostatný rod *Paramaro* (viz Wunderlich 1980). Až Konrad Thaler popsal i samičku a zařadil druh do rodu *Oreonetides* (viz Thaler 1981). Jak shrnují Baert & Kekenbosch (2011), výskyt druhu je hlášen pouze z Francie, Lucemburska, Německa a Rakouska.

Kde to zvíře vlastně žije? Těžko říct. Jediný nález čtyř exemplářů ve Francii pochází z Pyrenejí z nadmořské výšky 2 100 m (Bosmans *et al.* 1986). Blick (2011) lapil 82 exemplářů do eklektorů zavěšených na bukových kmenech! Naše exempláře byly chyceny v půlmetrové hloubce v půdě bukového lesa na opuce. Škoda, že v publikacích je většinou uvedena pouze charakteristika povrchových biotopů, ale nejsou v nich údaje o geologickém podloží. V podzemí ještě budou věci!

BAERT L. & KEKENBOSCH R. 2011: *Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) (Araneae: Linyphiidae, Linyphiinae), espèce nouvelle pour l'aranéofaune belge. *Nieuwsbr. Belg. Arachnol. Ver*. **27** (1): 43–46.

BLICK T. 2011: Abundant and rare spiders on tree trunks in German forests (Arachnida, Araneae). *Arachnol. Mitt.* **40**: 5–14.

BOSMANS R., MAELFAIT J.-P. & DE KIMPE A. 1986: Analysis of the spider communities in an altitudinal gradient in the French and Spanish Pyrénées. *Bull. Br. arachnol. Soc.* **7** (3): 69–76.

LAŠKA V., KOPECKÝ O., RŮŽIČKA V., MIKULA J., VÉLE A., ŠARAPATKA B. & TUF I. H. 2011: Vertical distribution of spiders in soil. *J. Arachnol*. **39**: 393–398.

THALER K. 1981: Über *Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) nov. comb. (Arachnida: Aranei, Linyphiidae). *Arch. Sc. Genève* **34**: 143–152.

WUNDERLICH J. 1972: Zur Spinnenfauna Deutschlands, XII. Neue und seltene Arten der Linyphiidae und einige Bemerkungen zur Synonymie (Arachnida: Araneae). *Senckenberg. biol.* **53**: 291–306.

WUNDERLICH J. 1980: Drei neue Linyphiidae-Genera aus Europa (Arachnida: Araneae). *Senckenberg. biol.* **61**: 119–125.

Vlastimil Růžička

Obr. 1: Skuteč-Hluboká. V. Laška začíná hloubit výkop v bukovém lese (foto I. H. Tuf).

Obr. 2: Výkop o hloubce 135 cm, pasti jsou umístěny a připraveny k zahrnutí (foto I. H. Tuf).

Méně známé druhy pavouků – *Phlegra cinereofasciata* Simon, 1868

Skákavka *Phlegra cinereofasciata* (dříve *Phlegra fuscipes*) je jedním ze tří druhů rodu *Phlegra* vyskytujících se na našem území. Jedná se o poměrně malou skákavku o délce těla 5–6 mm. Jak bývá u většiny skákavek zvykem, i u tohoto druhu je výrazný pohlavní dimorfismus ve zbarvení. Samice jsou šedé s nevýrazným proužkem na zadečku a dvěma světlými pruhy na hlavohrudi (obr. 1). Samec má celkově kontrastnější zbarvení a na černém zadečku vystupuje šedý proužek (obr. 2). Nohy jsou u obou pohlaví šedé s tmavšími skvrnami. Tato skákavka je rozšířena od západu Evropy po střední Asii. V ČR je to vzácný druh, známý jen z jihu Moravy, Mohelna a lokality Domašov-Říčky (Buchar & Růžička 2002). Obývá suché stepní a lesostepní biotopy, často skalnaté stepi. Typickou lokalitou výskytu u nás jsou stepi na vápenci na území CHKO Pálava. Žije skrytě mezi kameny a nízkou vegetací. Tato skákavka si vytváří pavučinové zámotky pod kameny a různými předměty. V nich hlídá samice v letních měsících kokon (obr. 3). Dospělci se vyskytují od června do září. V Červeném seznamu bezobratlých ČR (Růžička 2005) je díky své vazbě na stepní a lesostepní biotopy tento druh zařazen jako ohrožený (EN).

BUCHAR J. & RŮŽIČKA V. (2002): *Catalogue of spiders of the Czech Republic*. Peres, Praha, 351 pp.

RŮŽIČKA V. 2005: Araneae (pavouci). In FARKAČ J., KRÁL D. & ŠKORPÍK M. (eds), *Červený seznam ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí*. Agentura ochrany přírody a krajiny, Praha, pp. 76–82.

Ondřej Machač

č. 33 prosinec 2012

PAVOUK

Zpravodaj České arachnologické společnosti

ISSN 1804-7254

Z obsahu

Pavouci České republiky ... 2
Oreonetides quadridentatus (Wunderlich, 1972) aneb pod zemí budou ještě věci! ... 3
Méně známé druhy pavouků – *Phlegra cinereofasciata* Simon, 1868 ... 5
Doplnění zprávy o zajímavých sítích pavučenky *Nusoncus nasutus* ... 7
Druhé doplnění zprávy o zajímavých sítích pavučenky *Nusoncus nasutus* ... 8
Ptáci jako kořist pavouků ... 8
Dolomedes fimbriatus – z rodinného života ... 8
Blanokřídlí parazitoidi – indikátoři výskytu vzácnějších druhů pavouků ... 9
Zajímavý nález na Rakovnicku ... 11
Další nález skákavky rudopásé ve středním Povltaví ... 12
Nález slíďáka tatarského (*Lycosa singoriensis*) v Cvrčovicích ... 14
Poznámky k morfologii samců plachetnatky žlutonohé *Tenuiphantes flavipes* a plachetnatky Mengeho *Tenuiphantes mengei* ... 16
Pražská arachnologická exkurze ... 18
Arachnologický kurz pro studenty – Mohelno ... 20
110. seminář České arachnologické společnosti ... 21
Arachnologická sbírka pana profesora Buchara ... 23
Česká bibliografie 2012 ... 24
Britská bibliografie 2012 ... 29
Nové knihy ... 29
Nepublikované inventarizační zprávy členů ČAS za roky 2001–2004 ... 30

Arachnofauna České republiky

Pavouci České republiky

Novým druhem zjištěným na území naší republiky je *Piniphantes pinicola* (Simon, 1884) – 1 ♂, 25.9.2011, Kadaň (5645), prosev v suťovém lese na západní straně Úhoště (Doupovské hory), leg., det. et coll. A. Roušar, rev. V. Růžička. Jedná se o velmi vzácný palearktický druh – kolem desítky nálezů registrují v Německu, stejně tak ve Velké Británii, jeden ve Švýcarsku…

Novým druhem zjištěným na území naší republiky je *Oreonetides quadridentatus* (Wunderlich, 1972) – Hluboká (6162), okr. Chrudim, v půdě bukového lesa na opukovém podloží, 1 ♂, 16.7.–27.8.2005, 45 cm hluboko, 1 ♂, 27.8.–8.10.2005, 65 cm hluboko, leg.